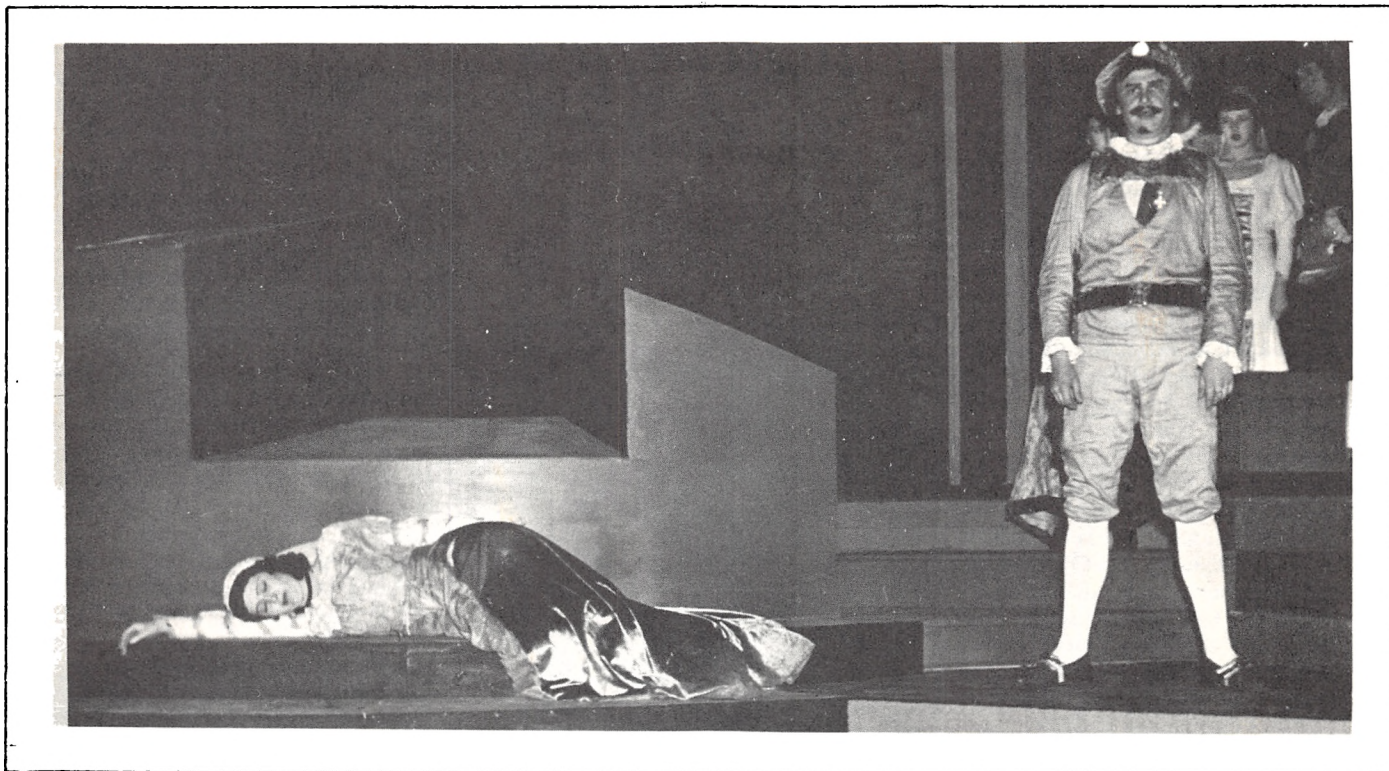

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1971
FORFATTER:	Axel Andersen
TITEL:	Dansen på Koldinghus
KORT RESUME:	Sagnet om lensmanden på Koldinghus, Jørgens Rosenkrans' unge datter Christine, som ifølge sagnet blev danset ihjel og Holger Drachmanns gendigtning, opført af KOTA

Fra Kolding og Omegns Teater Amatører - KOTA's - opførelse af »Dansen på Koldinghus» i slotsgården. Her ses fru Gunda Pedersen i rollen som den unge jomfru Christine i slutnings-scenen, hvor de tre riddere har danset hende til døde.

Dansen på Koldinghus

Rent sagnmæssigt indtager Koldinghus en ret så dominerende stilling, og dets mest prominente spøgelse er ingen ringere end Christian III's dronning Dorothea, som hver nat går gennem de tomme sale og udbrændte rum for at se, om alt står til, som det skal. Dronningen er iført sine daglige klæder og har et stort nøgleknippe i hånden. Blot man ikke træder hende i vejen eller ser efter hende lader hun alle i fred. Men generer nogen hendes færd, sender hun den formastelige et frygteligt, gennemborende blik. Slottets berømteste sagn er uden tvivl »Dansen på Koldinghus». Sagnet er gengivet mange steder og i mange forskellige udgaver og versioner. I det store værk »Danske slotte og herregårde» genfortælles sagnet på følgende måde:

I året 1558 blev der givet et bal på slottet i anledning af Chr. III's ankomst hertil. På den tid sad Jørgen Rosenkrans som lensmand på Koldinghus, og til hans smukke datter Christine bejlede tre riddere, som dog alle fik afslag. Længe gættede man forgæves om grunden til

den unge dames afvisende holdning. Da kom det lensmanden for øre, at hans datter vanærede slægten ved at dyrke et intimt bekendtskab med en ung billedskærer på slottet. Jørgen Rosenkrans lod billedskæreren anholde og allerede næste dag blev han halshugget på slots-

Sagnet om lensmanden på Koldinghus, Jørgen Rosenkrans' unge datter Christine, som ifølge sagnet blev danset ihjel, efter først at have overværet sin elskedes henrettelse

pladsen, medens jomfruen måtte se derpå. Tre dage senere foranstaltede faderen ovennævnte bal på slottet, og her fik ni af hans riddere ordre til at danse med pigen, til hun døde. Men - fortæller sagnet videre - det lykkedes hende dog at danse dem alle trætte, og endelig måtte lensmanden selv byde hende op. Da han havde danset i over en time med hende, mærkede han, at heller ikke hans kræfter slog til. Han drog da sin kniv og skar hendes bælte over. I det samme sprang blodet ud af næse og mund på hende, og hun døde i sin grumme faders arme. Men der, hvor hun udåndede, kom en blodplet på gulvet, og den lod sig aldrig vaske af. Først da slottet blev luernes bytte, og gulvet blev opædt af flammerne, forsvandt dette spor af den tragiske dans. Det påstås iøvrigt, at den unge kvindes lig blev indemuret i kirkefløjens sydvæg.

Også vor egen lokalhistoriker, P. Eliassen, har i sin store Koldingbog, udgivet 1910: »Kolding fra middelalder til nu-tid», behandlet emnet:

”I 1558, da Jørgen Rosenkrans var lensmand på Koldinghus, foretoges ved bygmester Strange en omfattende hovedreparation af slottet. Jørgen Rosenkrans havde en ung og smuk datter, Christine, som forelskede sig i en af mester Stranges svende. Tre fornemme riddere bejlede til hende, men fik afslag. Med ungersvenden holdt hun stævne møder i Dyrehaven. Gartneren opdagede det og han forrådte parret til Jørgen Rosenkrans, som lod svenden henrette i slotsgården og tvang sin datter til at se derpå. Tre dage efter var der bal på slottet i anledning af Chr. III's ankomst hertil. Før ballet havde lensmanden en lang samtale med sin datter i enrum. Da Christine gik fra sin fader, hørte man, at hun sagde: »Jeg er beredt. Det skal ske, som du ønsker det.» Om aftenen dansede de tre bejlere hende ihjel, idet hun på grund af den voldsomme dans fik et tilfælde af blodstyrning og udåndede i den vinduesforbygning, hvorfra hun kort tilforn havde været vidne til den elskedes henrettelse.»

Bygmester Strange, som forestod ombygningen af slottet, spillet af overbetjent P. Pedersen

Det kan vel undre nogen, at hun kunne dø af bare at danse en aften. Men kan vor tids danseformer nok forekomme at være fysisk trættende, er de dog for intet at regne mod datidens, der ofte kunne grænse til vildskab. Herom siger Eliassen bl. a.: »Om den lyst, hvormed man i det 16. århundrede gav sig hen i dansen, vidner Fr. II's forordning af 31. maj 1586 om bryllupskost. Det forbydes deri at danse, så længe måltidet varer, for at ingen skal fristes til at springe over borde, hvor maden er stående, hvilket ikke

Blanchefleur

Af ”Dansen på Koldinghus”.

Tekst: Holger Drachmann

Musik: Charles Kjerulf.

Jomfru Christine og den unge Strange, spillet af Gunda Pedersen og Jørgen Berg, to af KOTA's sikre og dygtige aktører

*Natten nu stunder, snart dagen hun dør,
svalt er i rosenlunde,
due, min hvide, med næb og med klør,
min due, o, at du kunne!
Due, min hvide, med næb og med klør,
give den dristige bejler gehør,
Blanchefleur, o, mit liv, Blanchefleur!
Ak, at du kunne det, ak, at du kunne
bøje din stolthed over hans vunde,
læge hans feber, at det var muligt ...
Blanchefleur! Mit liv, Blanchefleur!
Mit liv for den drøm, Blanchefleur!*

*Natten nu stunder, snart dagen hun dør,
sent går solen til hvile.
Due, min hvide, du gav mig gehør,
se nu, hvor timerne ile!
Kysset det har kun så stakket et liv,
fantag og sødelig tidsfordriv.
Blanchefleur, o, mit liv, Blanchefleur!
Men at du gav mig det, due du hvide,
derfor jeg kommer ved skumringens tide,
om jeg så døden ved dawning skal lide ...
Blanchefleur! Mit liv, Blanchefleur!
Mit liv for din gunst, Blanchefleur!*

alene synes uskikkelig, men og til fare kunne være for siugelige (sygelige, frugt-sommelige) kvindfolk og andre, når de så skal springe over borde, at snart et ulykkeligt fald derover kunne tilkomme.

Sagnet om, at en ung kvinde tvinges til se på, at hendes elsker henrettes, er jo gammelt og ret almindeligt. Et sådant sagn er også knyttet til for eksempel Sønderborg. Døden, der kommer som bejler midt under dansen her, er blot en ret almindelig slutning på dramaet.

Og ved et blik på Jørgen Rosenkrans' historie, vil man hurtigt kunne fastslå, at han ikke kan have haft nogen voksen datter i 1558. Da var han, 35 år gammel, stadig ungt. Først det følgende år blev han gift. Der er således stor sandsynlighed for, at forskellige hændelser i tidens løb er blandet sammen, ligesom forløbet af disse ved gentagne beretninger af sagnet er blevet stedse yderligere

Her den højdramatiske scene, hvor jomfru Christine fra vinduet overværer henrettelsen. Jørgen Rosenkrans, som spillede i stor stil af Røstgård Meier, giver signalet til »den røde mand» — skarpretteren.

dramatiseret. En af vore store digtere, Holger Drachmann, fandt ud af, at sagnet var godt stof og gik i gang med at nedfælde det i sit drama »Dansen på Koldinghus», som havde sin førsteopførelse på Dagmarteatret i april 1896. Senere har det været spillet på mange scener overalt i landet - også på »åstedet» har det været opført, og vore lokale amatører har spillet det i slotsgården for ikke så forfærdelig mange år siden - det var den gamle garde af KOTA amatører, som viste en god, kunstnerisk udførelse. Det er vel nok mere musikken, end det er Drachmanns tekst, der har båret stykket oppe, og i dag vil det sikkert være vanskeligt at samle publikum til. Den gode Drachmann har i sit drama brugt hele sin digteriske frihed og fantasi. Han lader i starten de tre konkurrerende

bejlere mødes med den unge jomfru, hvem de søger at udfritte om, hvilke chancer hver især af dem måtte have. Da det omsider går op for dem, at hun hverken vil eje eller ha' nogen af dem, og hofnarren tilmed fortæller om den stolte jomfrus meriter i løvhytten i slottets have, alarmerer de lensmanden, som ankommer og griber de unge på fersk gerning. Den unge mand viser sig at være ingen ringere end bygmester Stranges søn, som er bildende kunstner, men desværre ikke adelig. Lensmanden farer nu hårdt frem, og efter bedste standretsmønster lader han "den røde mand", bøddelen, tilkalde, for at der kan blive gjort kort proces.

Så langt følger Drachmann for så vidt sagnet. Herefter overværer vi så, at den gamle Strange sammen med Christine bliver stedet for den strenge fader. Mester Strange er endnu uvidende om, hvad der skal ske med hans søn, men ræddes for, at han vil blive kastet i slottets dybe fangekælder for der at henslæbe resten af sine dage, og søger ved bønner at formilde lensmanden, ja, han går endda så vidt, at han falder på knæ for ham og tigger om nåde:

*I er fader - som jeg
og kender da tilfulde
hvordan man lever livet om igen
med den - ved den,
man selv har skænket livet!
I har en ungdom bag jer, som jeg selv -
Jeg beder Eder, Jørgen Rosenkrans,
giv Eders datters hånd til ham . . .*

Men lensmanden er ubøjelig. Hans beslutning er taget. Han fører sin datter hen til vinduet, hvor hun skal overvære sin elskedes henrettelse. Idet hovedet falder for øksen, falder hun besvimet om og må bæres bort. Langsomt går det op for mester Strange, hvad der er sket, og da lensmanden giver sin skriver ordren:

*Du, Blegnæb, jager ud den gamle skalk
med samt hans svende fluks af Kolding by
hver køter skal ad denne bande gå,
som aldrig her skal stjæle slottets kalk
og slottets herskabs gode navn og ry*

Bygmester Strange er faldet på knæ for lensmanden og beder - forgæves - om nåde for sin søn

Jomfruens endeligt.

kan han ikke længere styre sin harme og vrede, men farer frem mod lensmanden med løftet hånd og udslynger sin forbandedelse:

*Gid du må blive gammel, syg
og ikke kunne dø!*

Samme aften holdes så den store fest på slottet. Mens man venter på kongen, går dansen lystigt, og som sagnet beretter, danser jomfruen sine bejlere trætte. Just som klingende fanfarer melder kongens ankomst, synker hun om ved det vindue, hvorfra hun har overværet sin elskedes død, med ordene: »Døden er min brudgom - her så jeg ham sidst.»

Og mens salen hurtigt fyldes af bestyrkede gæster, trænger Jørgen Rosenkrans sig frem til sin datter, betragter hende og retter sig bevæget op. Hvorpå han giver musikken et tegn om at holde inde. Og slutter dramaet med ordene:

*Dansen er endt,
hver tage sig nu rus!
Der danses ikke mer
i min tid
på Koldinghus!*

ax.

Fagbogs afdelingen

MUNK

Boghandel siden 1844
Helligkorsgade 5

Moderne store afdelinger med
bøger af alle arter
Papirvarer
Plakater

MAGASIN MØLGAARD

KOLDINGS NYE SPECIALFORRETNING I BABYUDSTYR

HADERSLEVVEJ 106 . KOLDING . TLF. 52 84 34

BARNEVOGNE OG SENGE
PUSLEBORDE
KRAVLEGÅRDE
HØJSTOLE, POTTESTOLE
MADRASSER, DYNER
PUDER OG SENGESÆT
TOILETARTIKLER

De er altid velkommen på ide-tur!

- og vi opbevarer gerne barnevognen for Dem!

ENDVIDERE STORT UDVALG I

LEGETØJ - SÆDEOVERTRÆK - AUTOUDSTYR

Alt til

HUS

HOBBY

HAVE

